

**Сучасний стан та динаміка розвитку фармацевтичного ринку
України та ЄС. Ринок контрастних лікарських засобів
Пальчевська Т.А., Тарасенко Г.В., Куришко Г.Г., Ражик А.В.**

Кафедра промислової фармації

Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна

palchevska_knutd@ukr.net

Сфера охорони здоров'я завжди залишається пріоритетним напрямом діяльності суспільства і держави. Потужну нішу в системі охорони здоров'я формує фармацевтична сфера. Важливе значення мають наукові дослідження в контексті виявлення проблем і перспектив розвитку фармацевтичного ринку як рушія інноваційних змін та детермінанти суспільного здоров'я. Особлива увага приділяється візуалізації патологічних структур в організмі людини, для цього застосовується сучасна променева діагностика. Ефективність діагностики значно підвищується при застосуванні контрастних лікарських засобів (КЛЗ), які повинні мати мінімальний токсичний вплив, не вступати в реакції з біологічними структурами та швидко виводитися з організму пацієнта. Від своєчасного і грамотного застосування КЛЗ залежить не тільки точність діагнозу, але й оцінка динаміки процесу, оцінка результатів лікування. Систематичний аналіз маркетингових досліджень фармацевтичного ринку щодо контрастних лікарських засобів актуальне питання.

Матеріали і методи. У статті проаналізовано сучасний стан фармацевтичного ринку України в контексті маркетингового дослідження сучасного вітчизняного ринку та ЄС щодо фармацевтичної продукції з метою визначення пріоритетних умов його сталого розвитку, а також надано характеристику ринку контрастних лікарських засобів, що застосовуються при променевій діагностиці. В якості основного матеріалу дослідження використовували дані Державного реєстру лікарських засобів, звіту «Контрастні засоби / Ринок контрастних агентів. Глобальний прогноз до 2024 року», інформацію з наукових публікацій та офіційних Web-сайтів виробників. Отримані дані опрацьовували методами узагальнення, систематизації, графічного, порівняльного та структурного аналізу.

Результати та їх обговорення.

Сьогодні у світі виробництво фармацевтичних препаратів є однією з найперспективніших галузей. Протягом кількох останніх років світовий ринок фармацевтики демонструє сталу тенденцію зростання.

За прогнозами Fitch Solutions 2015 року, продажі фармацевтичної продукції у 2019 році в цілому по Європі повинні були вирости на 1,8%, до \$367,3 млрд. Аналогічний показник для України – зростання на 9,5%, до \$3,4 млрд. Як очікували аналітики, такий відрив у

найближчі роки збережеться: до 2023 року фармацевтичні продажі в Європі виростуть на 21,6%, до \$438,6 млрд, тоді як в Україні – на 36,4%, до \$4,26 млрд. [2]

Рис.1 Прогноз зростання обсягу продажів фармацевтичних препаратів в Європі з 2015р. по 2028 рік

В глобальному фармринку частка України досить незначна, близько 0,3%. Але Fitch Solutions відносить Україну до категорії high-reward markets, тобто ринків з високим потенціалом. Український фармацевтичний ринок входить у десятку найбільших у Центральній і Східній Європі, якщо врахувати його обсяг у доларовому обчисленні. Порівняння стану фармацевтичного ринку України та Європи наведено на рис.2 . Згідно за даними Fitch Solutions витрати на ліки на душу населення в середньому на рік в Україні \$71, в Естонії - \$258, а у Швеції – \$509. Причина такої розбіжності – в державному фінансуванні.

*дані по Естонії, а по Швеції \$509. Джерело Fitch Solutions

Рис.2 Порівняння стану фармацевтичного ринку України та Європи.

Аналітики вважають, що крім медичної реформи, розвитку українського фармринку сприятимуть ще три фактори. По-перше, розширення держпрограми «Доступні ліки», в межах якої з 2017 року держава компенсує частину витрат пацієнтів на соціально важливі препарати. По-друге, поліпшення регуляторного середовища, зокрема, процедури реєстрації ліків і контролю їх якості. По-третє, регулювання реклами фармацевтичних препаратів.

В Україні I квартал 2020 р. співпав із офіційним початком пандемії коронавірусної інфекції. У боротьбі з пандемією гострої респіраторної хвороби Covid-19 медики та фармацевти виявилися на передовій. За I квартал 2020 р. порівняно з відповідним періодом 2019 р. роздрібний ринок відреагував зростанням на 18% в грошах (гривні – UAH) та на 15% у натуральному вимірі (упаковках).[1] При цьому березень показав приріст на рівні 37% в грошах (UAH) та на 58% у натуральному вимірі (упаковках) порівняно з показниками у березні 2019 р. Як і прогнозували експерти, липень і серпень стали переломними для фармринку. З середини липня ринок перейшов до фази зростання та поступового повернення на докарантинний рівень. Для вітчизняних виробників актуальним стало питання нестачі окремих субстанцій.

- За кілька місяців до початку карантину в Україні світові країни-виробники субстанцій впровадили ембарго на їхнє постачання.

- Залежність від імпорту активних фармацевтичних інгредієнтів (АФІ). Цей факт і надалі впливатиме на динаміку ринку та буде створювати дефектуру за окремими позиціями.

- У березні внаслідок перерозподілу між ринками відзначено нестачу товару іноземних виробників за окремими позиціями.

Уся світова спільнота, починаючи з середини грудня 2019 року, потрапила під величезний вплив Всесвітньої епідемії коронавірусної хвороби. Враховуючи невизначеність у зв'язку з розвитком подій навколо коронавірусу, конкретні цифри важко спрогнозувати як для світової економіки в цілому, так і в розрізі економік окремих країн світу. Характерною запальною реакцією коронавірусної хвороби є пошкодження глибоких частин дихальних шляхів і легеневих альвеол, до якої призводить пневмонія. Увага до ранньої діагностики захворювання в усьому світі зростає, - обсяг обстежень КТ та МРТ з контрастними речовинами збільшується, а значить і потреба в контрастних лікарських засобів (КЛЗ) збільшується. Розглянемо сучасний стан фармацевтичного ринку КЛЗ.

Сучасна променева діагностика являє собою комплекс основного рентгенологічного методу та нові візуалізуючі діагностичні технології, які активно розвиваються, що відіграє важливу роль у медицині та фармацевтичній промисловості і призводить до збільшення ринку рентгеноконтрастних лікарських засобів та їх застосування.

Фармацевтичний ринок (КЛЗ) залежно від їх типу сегментований на йодовані контрастні лікарські засоби (йонні та нейонні), КЛЗ на основі гадолінію, КЛЗ на основі барію сульфату та ультразвукові КЛЗ.

Сегмент йодованих КЛЗ становить найбільшу частку галузі контрастних засобів як у світі, так і в Україні, це обумовлено його широким використанням при обстеженнях на КТ у поєднанні з тим, що йодовані КЛЗ можна використовувати майже в усіх частинах тіла. Відповідно до наших досліджень сегмент всіх йодованих препаратів репрезентованих на вітчизняному фармацевтичному ринку у 2020 році складає 82%, з них 11% відноситься до йонних КЛЗ (Рис. 3) Впровадження нейонних йодовмісних контрастних препаратів стало благом для інтервенційних рентгенологів завдяки їх профілю безпеки.

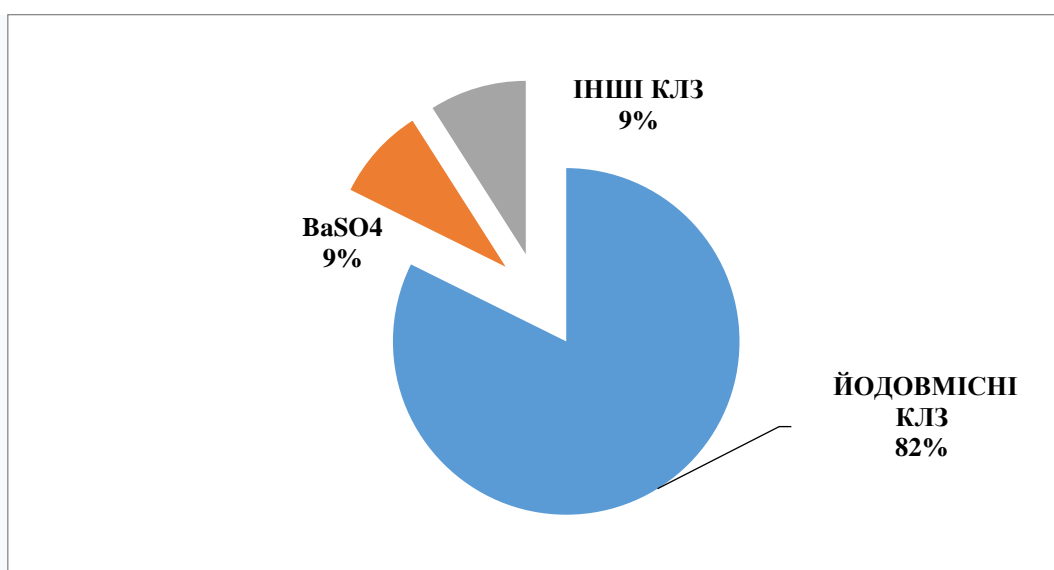

Рис. 3. Сегментний розподіл КЛЗ на вітчизняному фармацевтичному ринку у 2020 році

На фармацевтичному ринку контрастних речовин України у 2019 році були представлені імпортовані лікарські засоби від 6 країн – виробників (Індія, Німеччина, Ірландія, Італія, Австрія та Іспанія [4], а у 2020 році станом на жовтень від 5 країн - Індія, Німеччина, Ірландія, Австрія та Туреччина.

Фармринок КЛЗ України в 2020 році формують такі іноземні фірми-виробники: "Юнік Фармасьютикал Лабораторіз" (відділення фірми "Дж. Б. Кемікалз енд Фармасьютикалз Лтд.", Індія; Байер АГ, Німеччина; ДжиІ Хелскеа Ірландія Лімітед, Ірландія; Санохемія Фармацевтика АГ, Австрія та Ідол Ілач Долум Сан Ве Тідж Аш, Туреччина.

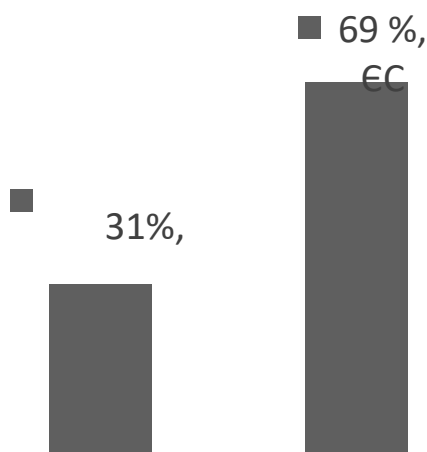

Рис.2. Співставлення питомої ваги імпортованих та вітчизняних КЛЗ на фармацевтичному ринку України

Як і в 2019 році більшість контрастних лікарських засобів на ринку України становить імпортовані препарати, їх питома вага у 2020 році дещо збільшилася з 67 % до 69 %. Лідером за обсягом асортиментних позицій препаратів-імпортерів є Індія, фірма-виробник і постачальник – Юнік Фармасьютикал Лабораторіз (відділення фірми Дж. Б. Кемікалз енд Фармасьютикалз Лтд). Зараз на вітчизняному фармринку кількість КЛЗ зменшилась з 36 до 30. Закінчився термін дії реєстраційного посвідчення для КЛЗ з торговими найменуваннями: Урографін (Німеччина), Іомерон та Мультиханс (Італія). В Держреєстрі лікарських засобів зареєстровані такі КЛЗ: Йогексол-віста (Туреччина) та Примовіст (Німеччина). Розширення асортименту КЛЗ на всесвітньому і вітчизняному фармринку дуже важлива задача. Удосконалення складу КЛЗ сприятиме розробці інноваційних методів діагностичної візуалізації та їх впровадженню в практичну медицину. Вирішення цих завдань сьогодні не втрачає своєї актуальності й має перспективний напрямок в майбутньому.

Висновки: Аналізуючи ситуацію, наявну на фармацевтичному ринку України, можна зробити ряд висновків:

Очікувані зміни в українській системі охорони здоров'я, підвищення держфінансування медичних послуг повинні знизити залежність ринку від покупок за рахунок пацієнтів і збільшити доступ людей до ліків.

Ринок контрастних лікарських засобів буде зростати, тому що збільшуються загальні обсяги обстежень КТ та МРТ в усьому світі та кількість дозволів на використання контрастних речовин.

Література:

1. Горлова І. Стислий огляд стану фармацевтичного ринку України за I квартал 2020 р. та прогноз його розвитку на поточний рік. Фармацевтическая отрасль, 2020, № 3 (80)

[Електронний ресурс] <https://promoboz.com/journal/2020/3-80-iyun/stislj-oglyad-stanu-farmatsevtichnogo-rinku-ukrayini-za-i-kvartal-2020-r-ta-prognoz-jogo-rozvitku-na-potochnij-rik/>

2. Кучеренко С. Здорове зростання: чому майбутнє фарми – за генериками. Український фармацевтичний ринок у найближчі роки зросте і залишиться привабливим для інвесторів. Особливо виграють виробники генеричних препаратів (опубл. 15 листопада 2019). [Електронний ресурс] <https://mind.ua/publications/20204487-zdorove-zrostannya-chomu-majbutne-farmi-za-generikami>.

3. Contrast Media/Contrast Agent Market by Type (Iodinated, Gadolinium, Barium, and Microbubble), Procedure (X-Ray/CT, MRI, and Ultrasound), Application (Radiology, Interventional Radiology, and Interventional Cardiology), Region - Global Forecast to 2024 <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/contrast-media-market-911.html>

4. Пальчевська Т. А. Маркетингові дослідження асортименту контрастних лікарських засобів, репрезентованих на фармацевтичному ринку України / Т. А. Пальчевська, О. П. Баула, О. О. Салій та інш. Фармацевтичний часопис, 1, 2020. С. 66-74 <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2020.1.10980>

Вибір АФІ у складі дентального гелю для лікування стоматиту

Паляничко А. С., Маслій Ю. С.

Кафедра заводської технології ліків

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

julia.masliy@gmail.com

Стоматит – запальне захворювання слизової оболонки ротової порожнини, яке дуже часто зустрічається у дитячому віці. Але у зв'язку з неблагополучною екологічною ситуацією і масовим зниженням імунітету у населення, останнім часом дана патологія все частіше виникає і у дорослих. Стоматит супроводжується сильними болями, дискомфортом, особливо при великій площі ураження, заважаючи пацієнтам нормально приймати їжу. При лікуванні цього захворювання часто використовують лікарські засоби місцевої дії, які повинні володіти антибактеріальною дією, впливати на запалення і загоєння пошкоджених слизових оболонок.

Оскільки до антибактеріальних агентів висуваються вимоги щодо наявності широкого спектру дії відносно представників умовно-патогенної мікрофлори порожнини рота та мінімальності побічних ефектів, до складу дентального гелю було вирішено включити лізоциму гідрохлорид, який, крім протимікробного ефекту щодо грампозитивних і деяких грамнегативних бактерій, грибів і вірусів, має місцеву імуномодулюючу, протизапальну,